

TITLUL I. PRESCRIPTIA EXTINGTIVĂ

Capitolul I. Dispoziții generale referitoare la prescripția extingtivă

PARTEA I. COMENTARII

Secțiunea 1. Noțiuni și reglementare

1. Sediul materiei. Obiectul prescripției extingtive. Definiție și natură juridică. Sub aspect terminologic, în literatura juridică s-au conturat două accepțiuni ale noțiunii de prescripție extingtivă, și anume: instituție de drept civil care are această denumire și stingere a dreptului material la acțiune^[1].

Reglementarea actuală a instituției prescripției extingtive o regăsim în Titlul I din Cartea a VI-a a Codului civil, intitulat „Despre prescripția extingtivă, decădere și calculul termenelor”.

Noul Cod civil nu definește prescripția *in terminis*, ci consacră doar obiectul și efectul său juridic: stingerea dreptului material la acțiune dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit de lege.

În literatura juridică, prescripția a fost definită ca fiind acea instituție juridică ce constă în stingerea dreptului la acțiune în sens material ca urmare a neexercitării dreptului în termenul stabilit de lege^[2].

Au fost date și alte definiții, cum ar fi:

a) mijloc de stingere a dreptului material la acțiune, prin neexercitarea aceluși drept într-un anumit răstimp^[3];

b) stingerea acelei componente a dreptului la acțiune care constă în posibilitatea titularului dreptului subiectiv de a cere obligarea subiectului pasiv la executarea obligației corelative sau la recunoașterea

^[1] G. Boroș, L. Stănculescu, Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 277.

^[2] A. Ionașcu, Drept civil. Partea generală, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1963, p. 136; E. Lupan, Drept civil. Partea generală, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1997, p. 257-258.

^[3] Tr. Ionașcu, E. Barasch ș.a., Tratat de drept civil, vol. I, Ed. Academiei, 1967, p. 433.

dreptului subiectiv contestat, datorită nesesizării organului de jurisdicție în termenul prevăzut de lege^[1];

c) acea sancțiune care constă în stingerea, în condițiile stabilite de lege, a dreptului material la acțiune neexercitat în termen^[2];

d) acel mod de transformare a conținutului raportului juridic civil constând în stingerea dreptului de realizare silită a obligației civile corelative din cauza neexercitării lui în termenul stabilit de lege^[3];

e) acel mod de înlăturare a răspunderii civile constând în stingerea dreptului material la acțiune neexercitat în termenul stabilit de lege^[4];

f) acea sancțiune îndreptată împotriva pasivității titularului dreptului subiectiv civil sau al unei situații juridice ocrotite de lege, care, în condițiile legii, nu va mai avea posibilitatea de a obține protecția juridică a acesteia prin exercitarea dreptului material la acțiune^[5].

Practica judiciară definește prescripția ca mijloc de stingere a obligațiilor și a acțiunilor, determinat de un interes de ordine publică și de stabilitate socială, ca situațiile de fapt stabilite într-un timp anterior să nu mai poată fi schimbate. Ea apare ca o sancțiune a creditorului nedi-ligent, care a lăsat mai mult timp să treacă, fără a-și valorifica dreptul subiectiv^[6].

Ca atare, odată cu expirarea termenului legal, titularul unui drept ocrotit de lege pierde nu dreptul de a acționa, ci dreptul de a-l mai constrânge pe debitor la îndeplinirea obligației sale, care poate consta în executarea unei prestații, în respectarea unei situații juridice, în suportarea unei sancțiuni civile.

Prescripția este, așadar, o sancțiune juridică îndreptată împotriva pasivității titularului unui drept subiectiv sau al unei situații juridice ocrotite de lege.

2. Prescripția extinctivă – instituție juridică de ordine privată. Din analiza coroborată a dispozițiilor legale privitoare la prescripția extinc-tivă rezultă că aceasta este, în prezent, o instituție juridică de ordine

^[1] G. Boroj, *Drept civil. Partea generală*, Ed. All, București, 1998, p. 270.

^[2] G. Boroj, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2011, p. 268.

^[3] M. Nicolae, *Prescripția extinctivă*, în C. Toader, R. Popescu, M. Nicolae, B. Dumitrache, *Drept civil român. Curs selectiv pentru licență*, ed. a III-a revizuită și adăugită, Ed. Press Mihaela, București, 1998, p. 92.

^[4] M. Nicolae, *Tratat de prescripție extinctivă*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 43-44.

^[5] G. Boroj, L. Stănculescu, op. cit., p. 278.

^[6] I.C.C.J., s. com., dec. nr. 5073/2005, www.legalis.ro.

privată, și nu de ordine publică^[1]. Conform art. 2512 alin. (2) NCC, organul de jurisdicție competent nu mai poate aplica prescripția din oficiu nici măcar atunci când invocarea prescripției ar fi în interesul statului sau al unităților sale administrativ-teritoriale [art. 2512 alin. (3) NCC]. De asemenea, noul Cod civil reglementează posibilitatea renunțării la prescripție [art. 2507-2511 NCC], iar art. 2515 alin. (3) NCC permite părților care au capacitate deplină de exercițiu să modifice, prin acord expres, durata termenelor de prescripție sau cursul prescripției prin fixarea începutului acesteia ori prin modificarea cauzelor legale de suspendare sau de întrerupere, cu respectarea limitelor prevăzute de dispozițiile art. 2515 alin. (4) NCC. Cazurile în care nu poate opera o astfel de modificare sunt reglementate de art. 2515 alin. (5) NCC.

Noul Cod civil conține totuși și dispoziții legale de ordine publică, acestea constituind excepții de la caracterul de ordine privată al instituției. Astfel, alin. (2) al art. 2515 NCC interzice clauza (oricare ar fi aceasta) prin care fie direct, fie indirect o acțiune ar fi declarată imprescriptibilă, deși, potrivit legii, aceasta este prescriptibilă, sau invers, o acțiune declarată de lege imprescriptibilă ar fi considerată prescriptibilă. Tot astfel, alin. (6) al art. 2515 NCC declară nulă absolut orice convenție sau clauză contrară prevederilor art. 2515 NCC.

Secțiunea a 2-a. Efectul prescripției extinctive

3. Sintagma „drept material la acțiune”. Definiție legală. Valori-ficarea dreptului subiectiv pe cale de acțiune. Problema de a ști ce se stinge prin prescripția extinctivă nu a cunoscut o soluție unitară în doctrina anterioară intrării în vigoare a noului Cod civil. Astfel, în sistemul Codului civil din 1864, anterior Decretului nr. 167/1958, soluția oferită de literatura de specialitate a fost aceea potrivit căreia prescripția stinge obligația civilă și dreptul subiectiv corelativ acesteia, rămânând totuși în sarcina debitorului o obligație naturală, lipsită de sancțiune, dar care poate face obiectul unei plăți voluntare valabile^[2].

^[1] G. Boroș, L. Stănculescu, op. cit., p. 278.

^[2] A se vedea: M.B. Cantacuzino, Elementele dreptului civil, Ed. All, Colecția Restitutio, București, 1998, p. 492 și urm.; C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, Tratat de drept civil român, vol. II, Ed. All, Colecția Restitutio, București, 1997, p. 404, apud G. Boroș, Drept civil. Partea generală. Persoanele, ed. a IV-a, Ed. Hamangiu, București, 2010, p. 368.

După apariția Decretului nr. 167/1958, care prevedea în mod clar că prescripția extinctivă stinge „dreptul la acțiune”^[1], într-o opinie^[2], s-a considerat că prescripția extinctivă stinge dreptul subiectiv civil și obligația civilă corelativă, nefiind de conceput supraviețuirea dreptului subiectiv civil, atâ timp cât se stinge posibilitatea ocrotirii lui pe calea constrângerii de stat. Într-o a doua opinie (majoritară), s-a considerat că prescripția extinctivă stinge numai „dreptul la acțiune în sens material”, nu și însuși dreptul subiectiv civil^[3].

În reglementarea actuală, prin sintagma „drept material la acțiune” se înțelege, conform alin. (2) al art. 2500 NCC, dreptul de a constrânge o persoană, cu ajutorul forței publice, să execute o anumită prestație, să respecte o anumită situație juridică sau să suporte orice altă sancțiune civilă, după caz.

Așa cum rezultă din norma analizată, ceea ce se stinge prin prescripție este doar dreptul material la acțiune, adică dreptul de a obține condamnarea pârâtului, nu și dreptul subiectiv însuși și nici dreptul procesual la acțiune, înțeles ca posibilitatea titularului de a se adresa instanței de judecată, de a formula cereri, de a solicita probe, de a invoca excepții, de a exercita căile legale de atac, de a solicita punerea în executare a hotărârii judecătorești^[4].

Stingându-se dreptul material la acțiune, în sarcina debitorului rămâne o obligație naturală, lipsită de sancțiune, care poate face numai obiectul unei plăți voluntare valabile^[5]. Astfel, întrucât organul de jurisdicție nu mai poate invoca din oficiu prescripția extinctivă, dreptul

^[1] Dreptul la acțiune este susceptibil de două accepțiuni: a) dreptul la acțiune în sens material, prin care se înțelege posibilitatea reclamantului de a cere pârâtului, prin intermediul instanței, executarea unei obligații sau recunoașterea unui drept contestat (dreptul la satisfacerea sau admiterea acțiunii; dreptul la condamnarea pârâtului); b) dreptul la acțiune în sens procesual, care înseamnă posibilitatea reclamantului de a sesiza, de a se adresa instanței (dreptul la intentarea acțiunii) (*H. Țiț*, în Colectiv, *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. III, Ed. Hamangiu, București, p. 917-918).

^[2] A se vedea: *I. Kessler, C. Opreșan*, Prin prescripția extinctivă nu se stinge oare însuși dreptul civil subiectiv?, în *J.N. nr. 4/1961*, p. 32 și urm.; *E. Safta-Romano*, Probleme teoretice și practice actuale din domeniul prescripției extinctive, I, în *Dreptul nr. 9-12/1990*, p. 113-114, *apud G. Boroî*, Partea generală. Persoanele, Ed. Hamangiu, București, 2010, p. 368.

^[3] Pentru detalii, a se vedea *G. Boroî*, Partea generală. Persoanele, 2010, p. 368-370.

^[4] Stingerea dreptului material la acțiune nu atrage și stingerea dreptului procesual la acțiune, titularul dreptului subiectiv civil putând sesiza instanța și după împlinirea termenului de prescripție, ceea ce echivalează cu imprescriptibilitatea dreptului la acțiune în sens procesual (*M. Nicolae*, *Tratat...*, p. 176, *apud H. Țiț*, op. cit., p. 918).

^[5] *M.B. Cantacuzino*, op. cit., p. 492 și urm.; *C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu*, op. cit., vol. II, p. 404.

subiectiv civil poate beneficia de protecție judiciară pe cale de acțiune ori de câte ori prescripția extinctivă nu este invocată în termenul prevăzut de lege (potrivit dispozițiilor art. 2513 NCC, prescripția poate fi opusă numai în primă instanță, prin întâmpinare sau, în lipsa invocării, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate) de către cel în folosul căruia a curs prescripția sau de persoanele menționate în art. 2514 NCC^[1].

4. Valorificarea dreptului subiectiv civil pe calea excepției (ca apărare de fond^[2]). În literatura juridică nu există o unitate de păreri în privința caracterului prescriptibil sau imprescriptibil al demersului juridic privind valorificarea unui drept subiectiv pe cale de excepție.

Într-o opinie^[3], se apreciază că, exceptând situațiile în care prin lege se prevede că apărarea unui drept subiectiv pe cale de excepție are caracter imprescriptibil (cum prevede, spre exemplu, art. 1095 NCC în privința excepției de reducere a liberalităților excesive), o asemenea apărare este prescriptibilă extinctiv în aceleași condiții ca și dreptul la acțiune în valorificarea dreptului subiectiv pe cale de acțiune.

Într-o altă opinie^[4], se susține că valorificarea dreptului subiectiv pe cale de excepție are caracter imprescriptibil, pe considerentul că excepția este întotdeauna un mijloc de apărare, prin intermediul căruia se urmărește nu obținerea unor pretenții proprii, ci întârzierea, împiedicarea judecării sau, după caz, respingerea acțiunii; totodată, art. 2500 NCC prevede că prin prescripție se stinge dreptul material la acțiune, ceea ce înseamnă că nu se stinge dreptul subiectiv în întregul său și nici apărarea lui pe cale de excepție^[5].

^[1] G. Boroj, L. Stănculescu, op. cit., p. 279.

^[2] Bunăoară, atunci când reclamantul formulează o pretenție împotriva părâtului, iar acesta din urmă, pentru a obține respingerea pretenției formulate împotriva sa, se apără invocând un drept subiectiv civil, se spune că dreptul subiectiv respectiv este valorificat (apărat, ocrotit) pe cale de excepție (de drept material, substanțial). Așadar, valorificarea unui drept subiectiv civil pe cale de excepție presupune că titularul dreptului, fiind chemat în judecată, se prevalează de acel drept spre a obține respingerea pretenției formulate împotriva sa, fără însă a urmări să obțină obligarea adversarului procesual să execute o anumită prestație față de el (G. Boroj, L. Stănculescu, op. cit., p. 286).

^[3] G. Boroj, C.A. Anghelescu, op. cit., p. 281; G. Boroj, L. Stănculescu, op. cit., p. 287.

^[4] M. Nicolae, *Tratat...*, p. 402-403; I. Reghini, Șt. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, ed. a 2-a revăzută și adăugită, Ed. SC Sfera SRL, Cluj-Napoca, 2008, p. 647.

^[5] Opinia a fost criticată pe considerentul că s-ar conferi dreptului material la acțiune un sens restrâns, acela de drept la acțiunea condamnatorie, deși, potrivit art. 2500 alin. (2) NCC, prin drept la acțiune se înțelege nu doar dreptul de a constrânge o persoană, cu ajutorul forței publice, să execute o anumită prestație, ci și dreptul de a o

În ceea ce ne privește, împărtășim cea de a doua opinie, aceea a imprescriptibilității valorificării dreptului subiectiv pe cale de excepție. Excepțiile de fond constituie doar mijloace de apărare, prin intermediul cărora nu se valorifică pretenții proprii împotriva reclamantului, ci doar se urmărește respingerea pretențiilor formulate de reclamant. În aceste condiții, simpla apărare nu poate fi supusă, în opinia noastră, prescripției extinctive.

Noul Cod civil nu conține o dispoziție cu caracter general, care să pună capăt acestei controverse. Există însă unele reglementări speciale referitoare la imprescriptibilitatea excepției, după cum regăsim și prevederi legale referitoare la caracterul prescriptibil al excepției. Astfel, conform art. 1095 alin. (3) NCC, excepția de reducere a liberalităților excesive este imprescriptibilă extinctiv. Articolul 1249 alin. (2) NCC prevede că partea căreia i se cere executarea contractului poate opune oricând nulitatea relativă a contractului, chiar și după împlinirea termenului de prescripție a dreptului la acțiunea în anulare. Conform art. 369 alin. (4) NCC, creditorii prejudiciați prin schimbarea sau lichidarea regimului matrimonial pot invoca oricând, pe cale de excepție, inopozabilitatea modificării sau lichidării făcute în fraudă intereselor lor.

Prescriptibilitatea excepției este prevăzută de art. 1223 alin. (1) NCC, conform căruia nulitatea relativă a contractului pentru leziune nu poate să fie opusă pe cale de excepție când dreptul la acțiune este prescris, precum și de art. 2505 NCC, potrivit căruia prescripția nu împiedică stingerea prin compensație a creanțelor reciproce și nici exercitarea dreptului de retenție, dacă dreptul la acțiune nu era prescris în momentul în care s-ar fi putut opune compensarea sau dreptul de retenție, după caz.

Ori de câte ori există creanțe reciproce, stingerea acestora poate avea loc prin compensare. Conform art. 1617 alin. (1) NCC, compensația operează de plin drept de îndată ce există două datorii certe, lichide și exigibile, oricare ar fi izvorul lor, și care au ca obiect o sumă de bani sau o anumită cantitate de bunuri fungibile de aceeași natură. Norma din art. 2505 NCC are în vedere situația în care, în cadrul acțiunii prin care reclamantul solicită obligarea pârâtului la executarea obligației sale, corelativ creanței reclamantului, pârâtul opune pe cale de excepție compensația, în baza art. 1616 și urm. NCC, urmărind deci

constrânge să respecte o anumită situație juridică ori să suporte orice sancțiune civilă. A se vedea, în acest sens, *G. Boroi, C.A. Anghelescu*, op. cit., p. 281-282.

să își valorifice, la rândul său, pe cale de excepție, creanța pe care o are față de reclamant. O asemenea valorificare poate avea loc, conform normei analizate, numai dacă acea creanță a pârâtului nu era prescrisă la data la care s-au îndeplinit toate condițiile compensației.

Soluția se întemeiază, așa cum judicios s-a remarcat în doctrină, pe ideea că la data la care se putea opune compensația ori dreptul de retenție, dreptul la acțiune al creditorului nu era prescris, astfel că titularul dreptului a considerat că nu se mai impune promovarea acțiunii în justiție, din moment ce, fiind vorba de creanțe reciproce, ele se sting până la concurența celei mai mici ori, după caz, se bucură de o garanție care îi dă posibilitatea să-și asigure, pe cale de excepție, plata creanței^[1].

Dimpotrivă, dacă o asemenea creanță a cărei valorificare se urmărește a se realiza pe cale de excepție era prescrisă la momentul îndeplinirii cerințelor compensației, valorificarea pe cale de excepție nu poate avea loc, prescripția valorificării pe cale de acțiune a creanței afectând și valorificarea acesteia pe cale de excepție.

Soluția este aplicabilă și în cazul dreptului de retenție: în vederea asigurării realizării creanței sale, creditorul care se află în posesia bunurilor poate invoca dreptul de retenție a acestora până la realizarea creanței sale, cu condiția ca dreptul său la acțiune să nu fie prescris la momentul la care invocă în favoarea sa dreptul de retenție.

5. Principiile efectului prescripției extinctive. Dispozițiile art. 2503 NCC consacră, în alin. (1) și (2), două principii ale prescripției extinctive.

5.1. Principiul prescrierii acțiunii privind un drept subiectiv accesoriu odată cu prescrierea acțiunii privind un drept subiectiv principal. Este vorba de principiul conform căruia dreptul accesoriu urmează soarta dreptului principal (*accessorium sequitur principale*), care este incident și în materia prescripției extinctive. Astfel, dreptul la acțiune privind un drept accesoriu se stinge odată cu dreptul la acțiune privind un drept principal.

Întrucât norma nu face distincție, în categoria drepturilor accesorii intră atât drepturile accesorii personale, cum sunt dreptul la dobândă, la penalități convenționale, cât și drepturile accesorii reale, cum sunt dreptul de ipotecă mobilă sau imobiliară, dreptul de gaj.

Această regulă nu este incidentă ori de câte ori prin lege se prevede că dreptul accesoriu nu se stinge odată cu cel principal de care depinde.

^[1] M. Nicolae, *Tratat...*, p. 1158.

Dacă dreptul la acțiune privind un drept principal nu este prescriptibil, nu se va stinge prin prescripție nici dreptul la acțiune privind un drept accesoriu dreptului principal.

Stingerea prin prescripție a acțiunii privind dreptul accesoriu nu atrage și stingerea acțiunii privind dreptul principal. Aceasta nu înseamnă că dreptul principal are caracter imprescriptibil, ci numai că în privința sa nu este incident principiul conform căruia accesoriul urmează soarta principalului.

5.2. Excepția privind dreptul la acțiunea ipotecară. Prin excepție de la principiul mai sus prezentat, art. 2504 alin. (1) teza I NCC prevede că dreptul la acțiunea ipotecară nu se stinge odată cu stingerea prin prescripție a dreptului la acțiune privind creanța principală.

Conform doctrinei^[1], art. 2504 NCC fixează două limitări.

O primă limitare este prevăzută de art. 2504 alin. (1) teza a II-a NCC: în caz de prescripție a dreptului la acțiune privind creanța principală, creditorul va putea urmări bunurile mobile sau imobile obiect al contractului de ipotecă, însă nu în limita creanței sale (dacă aceasta depășește valoarea bunurilor ipotecate), ci numai în limita valorii bunurilor ce constituie obiect al contractului de ipotecă și numai în scopul acoperirii debitului principal, nu și a accesoriilor acestuia.

O a doua limitare este prevăzută de art. 2504 alin. (2) NCC, și anume: în situația creanțelor ipotecare care generează dobânzi sau dau naștere altor accesorii, dacă dreptul la acțiune privind creanța principală se stinge, se stinge și dreptul la acțiune privind plata dobânzilor sau a altor accesorii, astfel că acestea din urmă nu mai pot fi recuperate prin valorificarea bunurilor ipotecate.

Intenția declarată a legiuitorului, exprimată în cadrul expunerii de motive la Legea nr. 287/2009, a fost ca, pe de o parte, prin această derogare să se realizeze o armonizare cu regulile de carte funciară, potrivit cărora ipoteca înscrisă se consideră că există cât timp nu este radiată din cuprinsul cărții funciare, iar, pe de altă parte, să se sublinieze caracterul ipotecii de drept relativ autonom, care, deși accesoriu, are și o existență juridică proprie.

Această normă nu trebuie interpretată în sensul că dreptul de ipotecă are caracter imprescriptibil, ci doar că în privința unui asemenea drept nu se aplică regula conform căreia accesoriul urmează soarta principalului.

[1] Pentru detalii, a se vedea G. Boroș, L. Stănculescu, op. cit., p. 281.

Dreptul de ipotecă, care este un drept real patrimonial, rămâne un drept prescriptibil, deoarece legea nu îl declară imprescriptibil, termenul de prescripție prevăzut de art. 2518 NCC fiind de 10 ani.

Pornind de la prevederile art. 2494 NCC, potrivit căruia dispozițiile privitoare la publicitatea, prioritatea, executarea și stingerea ipotecilor mobiliare se aplică și dreptului de gaj, în literatura de specialitate^[1] s-a apreciat că art. 2504 NCC se aplică și dreptului de gaj.

Excepția are la bază caracterul real, opozabil *erga omnes* al ipotecii, al gajului, faptul că asemenea garanții sunt autonome față de creanța garantată.

5.3. Principiul stingerii printr-o prescripție distinctă a dreptului la acțiune privind fiecare prestație în cazul obligațiilor cu executare succesivă. Cel de-al doilea principiu consacrat în materie are în vedere prestațiile cu caracter succesiv. Astfel, atunci când obligația presupune o executare succesivă (poate fi vorba de arenze, chirii, rate de rentă viageră, dobânzi), pentru fiecare prestație curge un termen de prescripție diferit, calculat de la data exigibilității fiecărei prestații, cu excepția cazului în care prestațiile succesive formează un tot unitar, dedus din scopul lor, ce rezultă din lege sau din convenția părților. Nu are relevanță dacă debitorul continuă executarea uneia sau alteia dintre prestațiile datorate.

Când prestațiile au caracter unitar, dreptul la acțiune nu se stinge prin prestații succesive, ci printr-o singură prestație, dat fiind faptul că obligația este una singură. Caracterul unitar nu este afectat de faptul că executarea unei asemenea obligații are loc eșalonat. Eșalonarea nu constituie decât o modalitate facilă de executare a obligației, fără a avea caracterul unei prestații de sine stătătoare.

5.4. Domeniul de aplicare. Aceste principii (stingerea dreptului la acțiune privind un drept accesoriu odată cu stingerea dreptului la acțiune privind un drept principal; stingerea dreptului la acțiune cu privire la prestații succesive printr-o prescripție deosebită) privesc efectul stingerii prin prescripție extinctivă a unui drept de creanță, întrucât vizează un drept accesoriu, iar un asemenea drept, fie că este de creanță, fie că este real, poate avea ca drept principal numai un drept de creanță. Pe de altă parte, numai dreptul de creanță poate îmbrăca forma prestațiilor accesorii^[2].

[1] G. Boroj, L. Stănciulescu, op. cit., p. 281.

[2] G. Boroj, Partea generală. Persoanele, 2010, p. 370.

Ori de câte ori se cercetează dacă dreptul la acțiune privind un drept accesoriu având ca obiect prestații succesive s-a stins sau nu prin prescripție, trebuie mai întâi să se verifice dacă dreptul la acțiune privind dreptul de creanță principal este sau nu prescris. Aceasta întrucât, dacă dreptul la acțiune privind dreptul de creanță (dreptul principal de care depinde dreptul accesoriu) este prescris, atunci nu se mai impune a se verifica dacă pentru fiecare prestație succesivă a intervenit sau nu prescripția.

Verificarea intervenirii prescripției diferite, pentru fiecare prestație succesivă, va avea loc numai atunci când se constată că dreptul la acțiune privind dreptul principal nu este prescris.

Secțiunea a 3-a. Domeniul prescripției extinctive

6. Noțiune. Domeniul prescripției extinctive reprezintă sfera drepturilor subiective ale căror acțiuni cad sub incidența prescripției extinctive. Determinarea domeniului prescripției extinctive presupune stabilirea, prin raportarea tuturor drepturilor subiective la instituția prescripției extinctive, a drepturilor subiective ale căror drepturi la acțiune sunt supuse prescripției extinctive și, implicit, diferențierea de drepturile subiective ale căror drepturi la acțiune nu sunt supuse prescripției extinctive^[1].

Drepturile se pot clasifica în drepturi patrimoniale (care au conținut economic, putându-se evalua în bani) și drepturi nepatrimoniale (care nu au conținut economic, neputându-se evalua în bani). La rândul lor, drepturile patrimoniale pot fi clasificate în drepturi reale și drepturi de creanță (numite și drepturi personale).

Drepturilor patrimoniale le corespund acțiunile patrimoniale, al căror obiect este patrimonial, evaluabil în bani, iar drepturilor nepatrimoniale le corespund acțiunile nepatrimoniale. Tot astfel, drepturilor reale le corespund acțiunile reale, iar drepturilor de creanță le corespund acțiunile personale.

7. Acțiunile supuse prescripției extinctive. Acțiunile patrimoniale. Drepturile de creanță. Drepturile reale accesorii. Ca regulă generală, sunt supuse prescripției extinctive toate acțiunile care au obiect patrimonial, adică evaluabil în bani, ori de câte ori prin lege nu se dispune altfel [art. 2501 alin. (1) NCC].

^[1] Pentru detalii, a se vedea și G. Boroi, L. Stănculescu, op. cit., p. 282.

Prin urmare, acțiunile având un obiect evaluabil în bani sunt prescriptibile în general. Prin excepție de la această regulă, în cazul în care printr-o lege se prevede caracterul imprescriptibil al unei acțiuni patrimoniale, atunci se va aplica prioritar această reglementare, și nu norma analizată.

Prin instituirea caracterului prescriptibil se urmărește înlăturarea incertitudinii în cadrul raportului juridic obligațional.

Potrivit art. 5 alin. (1) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 146/1997, aprobate prin Ordinul ministrului justiției nr. 760/C/1999, sunt acțiuni și cereri evaluabile în bani cele al căror obiect este un drept patrimonial ce poate fi evaluat în bani. Sunt considerate evaluabile în bani, în sensul art. 6 al Normelor metodologice, și următoarele cereri: a) cererea pentru constatarea dobândirii unui drept real; b) cererea pentru restituirea prestațiilor efectuate în temeiul unui act juridic pentru care s-a cerut constatarea nulității, anularea, rezoluțiunea, rezilierea sau revocarea.

În principiu, sunt supuse prescripției extinctive drepturile de creanță, fără a avea relevanță izvorul acestora (actul juridic, faptul juridic *stricto sensu* sau legea).

Regula este, așadar, prescriptibilitatea acțiunii în justiție pentru plata dreptului de creanță, imprescriptibilitatea fiind excepția, aceasta fiind aplicabilă atunci când legea o consacră expres [bunăoară, potrivit art. 2237 NCC, drepturile asigurațiilor asupra sumelor rezultând din rezervele tehnice care se constituie la asigurațiile de viață pentru obligații de plată scadente în viitor nu sunt supuse prescripției; conform art. 4 alin. (1) din Legea nr. 66/1996, republicată, drepturile de creanță asupra sumelor depuse de persoanele fizice la Casa de Economii și Consemnațiuni, precum și asupra dobânzilor și câștigurilor sunt imprescriptibile^[1]].

Drepturile reale accesorii sunt supuse și ele prescripției extinctive în condiții identice ca și drepturile de creanță principale pe lângă care ființează [art. 2501 alin. (1) și art. 2503 alin. (1) NCC]. În ceea ce privește dreptul de ipotecă, judicios s-a subliniat în doctrină că prevederea cuprinsă în art. 2504 alin. (1) NCC, conform căreia dreptul la acțiunea ipotecară nu se stinge odată cu stingerea prin prescripție a dreptului la acțiune privind creanța principală, nu trebuie să ducă la concluzia

^[1] Acest act normativ a fost abrogat prin art. 8 lit. a) din O.U.G. nr. 42/2005 (aprobată prin Legea nr. 285/2005), cu excepția art. 4, care a rămas în vigoare până la data de 1 octombrie 2006.

imprescriptibilității dreptului de ipotecă, ci doar la aceea că dreptului de ipotecă nu i se aplică principiul *accessorium sequitur principale*, acest drept rămânând supus prescripției extinctive [art. 2501 alin. (1) NCC] în termenul prevăzut de art. 2518 pct. 1 NCC, deoarece el este un drept patrimonial nedeclarat în mod expres prin lege imprescriptibil^[1].

8. Acțiunile supuse prescripției extinctive. Alte acțiuni, oricare ar fi obiectul acestora, dacă legea prevede caracterul lor prescriptibil. Acțiunile nepatrimoniale. Drepturile reale principale. În afara acțiunilor cu obiect patrimonial, sunt supuse prescripției extinctive și alte acțiuni, oricare ar fi obiectul acestora, însă numai dacă legea prevede caracterul lor prescriptibil. Ca atare, condiția esențială pentru ca acțiunile, altele decât cele al căror obiect este patrimonial, să fie supuse prescripției este aceea ca prin lege (generală sau specială) să se prevadă caracterul prescriptibil al acestora.

Așa cum rezultă din textul art. 2501 alin. (2) NCC, nu are relevanță obiectul acțiunii respective, însă pentru ca acțiunea să poate fi încadrată în categoria celor reglementate de alin. (2) al normei, este necesar ca aceasta să aibă un alt obiect decât unul patrimonial. Aceasta se desprinde din modul de redactare a normei analizate. Astfel, după ce primul alineat al art. 2501 se referă exclusiv la acțiunile având un obiect patrimonial (deci orice acțiuni al căror obiect se poate evalua în bani), alin. (2) face referire la alte drepturi la acțiune, indiferent de obiectul lor, ceea ce, în urma coroborării celor două alineate, duce la concluzia că alin. (2) are în vedere alte acțiuni decât cele al căror obiect este patrimonial. Ca atare, în cadrul acțiunilor prevăzute de alin. (2) al normei putem include acțiunile al căror obiect nu este evaluabil în bani, deci au caracter nepatrimonial, cu condiția ca prin lege să se prevadă caracterul prescriptibil al acestora. Spre exemplu:

- acțiunea în anularea căsătoriei [art. 301 alin. (1) NCC];
- acțiunea în anularea recunoașterii de filiație [art. 419 alin. (2) NCC];
- acțiunea în stabilirea maternității promovată de moștenitorii copilului după decesul acestuia [art. 423 alin. (5) NCC];
- acțiunea în stabilirea paternității promovată de moștenitorii copilului după moartea sa [art. 427 alin. (2) NCC];

^[1] G. Boroș, L. Stănciulescu, op. cit., p. 283.

– acțiunea în tăgada paternității promovată de soțul mamei [art. 430 alin. (1) NCC] sau de moștenitorii acestuia după decesul său [art. 430 alin. (3) NCC];

– acțiunea în tăgada paternității promovată de mamă [art. 431 alin. (1) NCC] sau de moștenitorii acesteia după decesul său [art. 431 alin. (2) NCC];

– acțiunea în tăgada paternității promovată de moștenitorii pretinsului tată biologic după moartea acestuia [art. 432 alin. (2) NCC];

În ceea ce privește drepturile reale principale, nu toate sunt prescriptibile, deși se încadrează în ipoteza normei, în sensul că obiectul lor este evaluabil în bani. Astfel, au caracter imprescriptibil:

– acțiunea în revendicare (imobiliară sau mobilă) întemeiată pe dreptul de proprietate privată, afară de cazul în care prin lege se dispune în mod expres altfel [art. 563 alin. (2) NCC]; această acțiune poate fi paralizată prin invocarea cu succes a uzucapiunii;

– acțiunea în revendicare (imobiliară sau mobilă) întemeiată pe dreptul de proprietate publică, indiferent că titularul dreptului de proprietate publică este statul sau o unitate administrativ-teritorială [art. 136 alin. (2) din Constituție și art. 865 alin. (3) NCC];

– acțiunea negatorie [art. 564 alin. (2) NCC];

– dreptul de trecere [art. 617 alin. (3) NCC];

– acțiunea în partaj [pentru încetarea coproprietății – art. 669 NCC]; împotriva unei asemenea cereri se pot opune două excepții: existența unui partaj voluntar (o convenție de menținere a stării de indiviziune) și prescripția achizitivă, dacă posesia întrunește condițiile prevăzute de lege^[1]; imprescriptibilitatea acțiunii în partaj nu privește numai partajul propriu-zis al bunurilor mobile și/sau imobile, ci și partajul fructelor produse de bunurile mobile și/sau imobile, dacă aceste fructe există în materialitatea lor. În ipoteza în care aceste fructe nu mai există la momentul partajului, la masa de împărțit se va aduce echivalentul valoric al acestora la data la care se solicită partajul, însă o asemenea acțiune în partajarea echivalentului valoric al fructelor este supusă prescripției extinctive, în termenul general prevăzut de lege; în cazul unui partaj succesoral, neacceptarea moștenirii de către reclamant atrage respingerea acțiunii în partaj ca fiind pronunțată de o

^[1] Șt. Răuschi, T. Ungureanu, *Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică*, ed. a 2-a, Ed. Fundației „Chemarea”, Iași, 1997, p. 146.

persoană lipsită de calitate procesuală activă, acțiunea în sistarea stării de indiviziune fiind imprescriptibilă extinctiv^[1];

– acțiunea confesorie de suprafață [art. 696 NCC];

– acțiunea în rectificarea, sub rezerva prescripției dreptului la acțiunea în fond [art. 909 alin. (1) NCC];

– acțiunea în rectificarea notării în cartea funciară [art. 911 alin. (2) NCC];

– petiția de ereditate (art. 1130 NCC);

– acțiunea ipotecară (art. 2504 NCC).

În schimb, au caracter prescriptibil:

– acțiunea în revendicarea porțiunii de mal rupte din teren (art. 572 NCC);

– acțiunea în revendicarea animalelor rădăcite pe terenul altuia (art. 576 NCC);

– acțiunea pentru apărarea dreptului de uzufruct, uz, abitație, servitute [art. 705, art. 746 alin. (1) lit. e), art. 754, art. 757, art. 770 alin. (1) lit. f) NCC];

– acțiunea pentru apărarea dreptului de administrare [art. 870 alin. (1) NCC];

– acțiunea pentru apărarea dreptului de concesiune [art. 873 alin. (1) NCC];

– acțiunea pentru apărarea dreptului de folosință cu titlu gratuit [art. 875 alin. (1) NCC];

– acțiunea posesorie [art. 951 alin. (1) NCC];

– acțiunea riveranilor sau utilizatorilor de apă de readucere a apei în vechea albie, pe cheltuiala acestora (art. 42 din Legea nr. 107/1996, legea apelor^[2]).

Deși cererile având ca obiect constatarea dobândirii unui drept real au caracter patrimonial, acestea au caracter imprescriptibil, conform art. 2502 alin. (2) pct. 2 NCC, aplicabil cu prioritate.

9. Caracterul imprescriptibil al dreptului la acțiune. Acțiuni imprescriptibile extinctiv. Regula este prescriptibilitatea, iar imprescriptibilitatea este excepția.

În conformitate cu dispozițiile art. 2502 NCC, dreptul la acțiune este imprescriptibil în cazurile prevăzute de lege, precum și ori de câte ori, prin natura sau obiectul dreptului subiectiv ocrotit, exercițiul său

^[1] Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1566/1986, în R.R.D. nr. 6/1987, p. 69.

^[2] Termenul de prescripție este de 1 an, prin derogare de la dispozițiile Codului civil.

nu poate fi limitat în timp; în afara acestor cazuri, sunt imprescriptibile drepturile privitoare la: 1. acțiunea privind apărarea unui drept nepatrimonial, cu excepția cazului în care prin lege se dispune altfel; 2. acțiunea în constatarea existenței sau inexistenței unui drept; 3. acțiunea în constatarea nulității absolute a unui act juridic; 4. acțiunea în constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor, dacă obiectul său îl constituie fie stabilirea masei succesoriale, fie partajul succesoral, sub condiția acceptării moștenirii în termenul prevăzut de lege.

Astfel, ca excepție de la caracterul prescriptibil al dreptului la acțiune, imprescriptibilitatea operează în următoarele situații:

I. În cazurile în care legea prevede expres caracterul imprescriptibil al unei acțiuni. Bunăoară, sunt imprescriptibile:

– dreptul la acțiunea în constatarea nulității absolute [art. 216 alin. (6) NCC];

– dreptul la acțiunea în stabilirea paternității [art. 427 alin. (1) NCC];

– dreptul la acțiunea în stabilirea maternității pornită de copil (art. 423 NCC);

– dreptul la acțiunea în tăgada paternității promovată de tatăl biologic [art. 432 alin. (2) teza I NCC];

– dreptul la acțiunea în tăgada paternității promovată de copil în timpul vieții [art. 433 alin. (1) NCC];

– dreptul la acțiunea în revendicare [art. 563 alin. (2) NCC];

– dreptul la acțiunea negatorie [art. 564 alin. (2) NCC];

– dreptul de trecere [art. 617 alin. (3) NCC];

– acțiunea de partaj (art. 669 NCC);

– acțiunea confesorie de superficie [art. 696 alin. (2) NCC];

– acțiunea în rectificare, sub rezerva prescripției dreptului la acțiunea în fond [art. 909 alin. (1) NCC];

– dreptul la acțiunea în rectificarea notării în cartea funciară [art. 911 alin. (2) NCC];

– excepția de reducere [art. 1095 alin. (3) NCC];

– dreptul la acțiunea pentru recunoașterea calității de moștenitor (art. 1130 NCC);

– dreptul la acțiune al asiguraților asupra sumelor rezultând din rezervele tehnice care se constituie la asigurările de viață pentru obligații de plată scadente în viitor (art. 2237 NCC);

– drepturile de creanță asupra sumelor depuse de persoanele fizice la Casa de Economii și Consemnațiuni pe instrumente de economisire,

asupra dobânzilor și câștigurilor [art. 4 alin. (1) din Legea nr. 66/1996, republicată];

II. Când exercițiul dreptului nu poate fi limitat în timp datorită naturii sau obiectului dreptului subiectiv ocrotit. Intră în această categorie, spre exemplu:

– acțiunea în grănițuire^[1];

– dreptul la acțiune privitor la dreptul de proprietate asupra bunurilor proprietate publică (care sunt, conform Constituției, inalienabile, imprescriptibile, insesizabile);

III. În situațiile expres enunțate de alin. (2) al art. 2502 NCC, și anume:

a) *acțiunea privind apărarea unui drept nepatrimonial, cu excepția cazului în care prin lege se dispune altfel.*

Articolul 2502 alin. (2) pct. 1 NCC consacră expres principiul imprescriptibilității drepturilor nepatrimoniale, ce constituie regula de drept potrivit căreia protecția drepturilor nepatrimoniale, pe calea acțiunii în justiție, nu este limitată în timp, putându-se obține oricând^[2].

Imprescriptibilitatea are la bază caracterul perpetuu al unor asemenea drepturi, faptul că ele sunt strâns și indisolubil legate de persoana fizică sau juridică.

Au caracter imprescriptibil următoarele acțiuni:

– acțiunea în constatarea nulității absolute [art. 216 alin. (6) NCC];

– acțiunea pentru interzicerea săvârșirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă [art. 253 alin. (1) lit. a) NCC];

– acțiunea pentru încetarea încălcării dreptului nepatrimonial și interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă [art. 253 alin. (1) lit. b) NCC];

– acțiunea în constatarea caracterului ilicit al faptei săvârșite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă [art. 253 alin. (1) lit. c) NCC];

^[1] Acțiunea în grănițuire, reglementată de art. 560 NCC, este acțiunea în justiție prin care proprietarul unui teren, în contradictoriu cu proprietarul terenului vecin, solicită instanței reconstituirea hotarului dintre cele două terenuri și fixarea semnelor corespunzătoare. Caracterul imprescriptibil al acestei acțiuni decurge din caracterul perpetuu al dreptului de proprietate, grănițuirea fiind un atribut al dreptului de proprietate. Prin acțiunea în grănițuire se apără însuși dreptul de proprietate asupra terenului, astfel că soluția dată cu privire la imprescriptibilitatea acțiunii în revendicare imobiliară trebuie dată și în privința acțiunii în grănițuire. A se vedea, în acest sens, G. Boroș, C.A. Anghelescu, op. cit., p. 277.

^[2] G. Boroș, L. Stănculescu, op. cit., p. 284.

- acțiunea în încetarea atingerii nelegitime a numelui [art. 254 alin. (2) NCC];
 - acțiunea pentru apărarea dreptului la pseudonim [art. 254 alin. (3) NCC];
 - acțiunea în contestarea recunoașterii de filiație [art. 420 alin. (1) NCC];
 - acțiunea în contestarea filiației [art. 421 alin. (1) NCC];
 - acțiunea în stabilirea maternității, cu excepția cazului în care ea se introduce de moștenitorii copilului decedat anterior promovării acțiunii [art. 423 alin. (4) și (5) NCC];
 - acțiunea în stabilirea paternității promovată în timpul vieții copilului [art. 427 alin. (1) NCC];
 - acțiunea în tăgada paternității promovată de pretinsul tată biologic, în timpul vieții acestuia [art. 432 alin. (2) NCC];
 - acțiunea în tăgada paternității promovată de copil în timpul vieții sale [art. 433 alin. (2) NCC];
 - acțiunea în contestarea filiației față de tatăl din căsătorie (art. 434 NCC);
 - acțiunea pentru recunoașterea calității de moștenitor (art. 1130 NCC);
 - acțiunea prin care se solicită înregistrarea tardivă a nașterii;
 - acțiunile declarate imprescriptibile prin legi speciale, ca, de exemplu, cele prin care se apără drepturile ce decurg dintr-o creație intelectuală [acțiunile în recunoașterea drepturilor și constatarea încălcării acestora – art. 139 alin. (1) din Legea nr. 8/1996].
- De la regula imprescriptibilității acțiunilor pentru apărarea unui drept nepatrimonial există și excepții, care trebuie reglementate expres prin lege. Exemplificativ, pot fi amintite:
- acțiunea în anularea căsătoriei [art. 301 alin. (1) NCC];
 - acțiunea în anularea recunoașterii de filiație [art. 419 alin. (2) NCC];
 - acțiunea în stabilirea maternității promovată de moștenitorii copilului după decesul acestuia [art. 423 alin. (5) NCC];
 - acțiunea în stabilirea paternității promovată de moștenitorii copilului după moartea sa [art. 427 alin. (2) NCC];
 - acțiunea în tăgada paternității promovată de soțul mamei [art. 430 alin. (1) NCC] sau de moștenitorii acestuia după decesul său [art. 430 alin. (3) NCC];

– acțiunea în tăgada paternității promovată de mamă [art. 431 alin. (1) NCC] sau de moștenitorii acesteia după decesul său [art. 431 alin. (2) NCC];

– acțiunea în tăgada paternității promovată de moștenitorii pretinsului tată biologic după moartea acestuia [art. 432 alin. (2) NCC];

De asemenea, au caracter prescriptibil, fiind vorba de o acțiune în valorificarea unui drept de creață:

– acțiunea în despăgubiri pentru prejudiciul moral (nepatrimonial) suferit [art. 253 alin. (4) NCC];

– acțiunea în despăgubiri împotriva părții care rupe logodna în mod abuziv sau care în mod culpabil l-a determinat pe un logodnic să rupă logodna, pentru prejudiciul moral cauzat (art. 269 NCC);

b) *acțiunea în constatarea existenței sau inexistenței unui drept* (spre exemplu, acțiunea în constatarea calității de moștenitor, acțiunea în declararea simulației, acțiunea unuia dintre soți pentru constatarea calității de bun comun a unui imobil intabulat pe numele celuilalt soț; acțiunea pentru constatarea calității de constructor de bună-credință etc.).

Acțiunea în constatare are întotdeauna caracter subsidiar, putând fi admisă numai atunci când partea interesată nu poate cere realizarea dreptului său. De asemenea, pe calea unei asemenea acțiuni nu se poate solicita constatarea unei simple stări de fapt.

La baza caracterului imprescriptibil al acestei acțiuni stă principiul imprescriptibilității dreptului la acțiune privit în sens procesual, ce include dreptul de a sesiza instanța de judecată, de a promova acțiune în justiție^[1], faptul că prescripția interesează numai dreptul material la acțiune, nu și situațiile în care nu se pune în discuție realizarea dreptului, ci numai existența lui, situații pentru a căror lămurire se impune asigurarea accesului la justiție nelimitat în timp^[2].

Pe calea acțiunii în constatare nu se valorifică un drept împotriva altuia, ci se solicită doar intervenția instanței pentru a constata existența unui drept al reclamantului împotriva pârâtului sau, dimpotrivă, inexistența unui drept al pârâtului contra reclamantului;

c) *acțiunea în constatarea nulității absolute a unui act juridic.*

La baza imprescriptibilității nulității absolute stă finalitatea instituirii unei asemenea sancțiuni, și anume ocrotirea unui interes public,

^[1] D. Lupulescu, *Drept civil. Introducere în dreptul civil*, Ed. Lumina Lex, București, 1998, p. 204.

^[2] M. Nicolae, *Tratat...*, p. 426.

precum și faptul că încălcarea legii nu ar putea fi înlăturată prin simpla trecere a timpului. Este argumentul pentru care nulitatea absolută trebuie să poată fi invocată oricând, fie pe cale de acțiune, fie pe cale de excepție^[1].

Acțiunea în constatarea nulității absolute nu se confundă cu acțiunea în antrenarea răspunderii civile, ce are ca obiect repararea pagubei produse prin încheierea actului nul sau restituirea prestațiilor efectuate în baza actului nul. Prin urmare, atunci când odată cu acțiunea în constatarea nulității se urmărește și valorificarea consecințelor patrimoniale ale unei asemenea nulități, ne aflăm în prezența a două acțiuni distincte.

Acțiunea în constatarea nulității absolute, care este acțiunea principală, este una imprescriptibilă extinctiv, în timp ce acțiunea în valorificarea consecințelor patrimoniale ale nulității, care este accesorie acțiunii principale, este o acțiune prescriptibilă extinctiv, în baza art. 2525 NCC;

d) *acțiunea în constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor*, dacă obiectul său îl constituie fie stabilirea masei succesoriale, fie partajul succesoral, sub condiția acceptării moștenirii în termenul prevăzut de lege.

Imprescriptibilitatea acțiunii în constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor operează în următoarele condiții cumulative:

- obiectul acțiunii îl constituie stabilirea masei succesoriale ori partajul succesoral;
- moștenirea a fost acceptată în termenul prevăzut de lege (este vorba de termenul de 1 an de la data deschiderii moștenirii, prevăzut de art. 1103 NCC sau de termenul redus, stabilit de instanța de judecată în condițiile art. 1113 NCC).

Pentru alte situații în care se invocă nulitatea certificatului de moștenitor, prescriptibilitatea sau imprescriptibilitatea se stabilește ținând seama de împrejurarea dacă o asemenea acțiune este una de sine stătătoare sau grefată pe acțiunile care sancționează direct drepturile moștenitorilor sau, după caz, ale terților, așa încât urmează a fi supusă regulilor, în materie de prescripție extinctivă, aplicabile acestor acțiuni, impunându-se a se stabili dacă dreptul care se pretinde că a fost încălcat este sau nu supus prescripției extinctive^[2].

[1] M. Nicolae, *Tratat...*, p. 414-415.

[2] G. Boroi, C.A. Anghelescu, *op. cit.*, p. 292; G. Boroi, L. Stănculescu, *op. cit.*, p. 295.

Astfel, dacă reclamantul care solicită anularea certificatului de moștenitor a participat la procedura succesorală notarială, certificatul de moștenitor constituie o convenție, astfel încât anularea acestuia poate interveni numai pentru vicii de consimțământ sau pentru lipsa capacității de exercițiu, acțiunea fiind supusă prescripției extinctive^[1]. Dacă se invocă motive de ordine publică, acțiunea în constatarea nulității absolute este imprescriptibilă.

10. Drepturile secundare (potestative). Drepturile secundare sunt considerate ca fiind imprescriptibile extinctiv, deoarece acestea nu dau naștere direct și imediat unui drept la acțiune. Aceste drepturi au fost definite ca fiind prerogativele ce constau în puterea de a da naștere, printr-o manifestare de voință, unui efect juridic, ce afectează și interesele altei persoane. Intră în această categorie: dreptul de alegere în cazul unei obligații alternative, dreptul de denunțare unilaterală a unui contract, dreptul de preempțiune, dreptul de a ratifica o gestiune a intereselor altuia; dreptul terților de bună-credință, în cazul simulației, de a opta între actul aparent și actul real; dreptul de revocare a unei oferte fără termen^[2].

Efectele prescripției extinctive se produc indirect, în privința dreptului la acțiune care se naște din raportul juridic referitor la care s-a exercitat dreptul secundar^[3]. Spre exemplu, în cazul unei oferte fără termen, nu se prescrie dreptul de a revoca oferta, însă prescripția extinctivă poate interveni în privința dreptului creditorului de a pretinde de la debitor despăgubiri.

S-a apreciat că în categoria drepturilor secundare poate fi inclus și dreptul de opțiune succesorală (dreptul persoanei care îndeplinește condițiile pentru a putea moșteni de a alege între consolidarea titlului de moștenitor prin acceptarea moștenirii și desființarea aceluși titlu prin renunțarea la moștenire) însă (...) acesta trebuie exercitat într-un anumit termen, sub sancțiunea decăderii^[4].

^[1] *Fr. Deak*, *Tratat de drept succesoral*, ed. a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2002, p. 481-482.

^[2] *T. Ionașcu, E.A. Barasch ș.a.*, *Tratat de drept civil*, vol. I, Ed. Academiei, 1967, p. 450; *G. Boroș, L. Stănculescu*, op. cit., p. 289-290.

^[3] *G. Boroș, L. Stănculescu*, op. cit., p. 290.

^[4] *Ibidem*.

Secțiunea a 4-a. Efectele prescripției împlinite

11. Condiții pentru a opera prescripția extinctivă. Prescripția extinctivă nu operează din oficiu, ea trebuie invocată de cel interesat. Prescripția extinctivă operează de îndată ce termenul prevăzut pentru exercițiul dreptului material la acțiune a expirat (s-a împlinit) fără ca titularul să fi acționat, înlăuntru acestuia, pentru realizarea dreptului său.

Ca atare, pentru a opera prescripția este necesar ca:

a) titularul dreptului la acțiunea supusă prescripției extinctive să rămână în pasivitate, în sensul că nu acționează pentru a-și realiza dreptul său în termenul stabilit;

b) termenul prevăzut de lege pentru exercițiul dreptului material la acțiune să se îplinească;

c) să nu existe vreo cauză de suspendare sau de întrerupere a cursului prescripției extinctive;

d) să existe o cerere formulată de persoana interesată, de constatare a intervenirii prescripției extinctive a dreptului material la acțiune.

Întrucât prescripția operează numai la cerere, și nu de drept, prin simpla împlinire a termenului, după împlinirea termenului de prescripție, dreptul subiectiv civil și obligația civilă corelativă supraviețuiesc^[1].

12. Efectele prescripției împlinite. Prezumția renunțării tacite la prescripție. Obligația ce revine unei persoane trebuie executată în termenul de prescripție stabilit de lege. Dacă se îplinește termenul de prescripție legal, după acest moment, deși obligația debitorului nu se stinge, acesta nu mai este obligat la executare, putând refuza executarea solicitată din partea creditorului.

Nimic nu-l împiedică însă pe debitor să execute benevol obligația. Într-o astfel de ipoteză, de executare benevolă a obligației după împlinirea termenului de prescripție, debitorul nu mai poate solicita restituirea a ceea ce a executat de bunăvoie, chiar dacă la momentul îndeplinirii obligației nu cunoștea că termenul de prescripție s-a împlinit.

Imposibilitatea restituirii operează numai în situația în care obligația s-a executat de bunăvoie.

În cazul în care însă executarea obligației s-a făcut de către debitor în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive, anterior ca aceasta să devină irevocabilă, iar în recurs soluția a fost modificată în sensul constatării intervenirii prescripției dreptului la acțiune, astfel că obligația debitorului nu mai subzistă, restituirea a ceea ce s-a executat se

^[1] G. Boroi, L. Stănculescu, op. cit., p. 279.

impune în temeiul dispozițiilor art. 404¹ C. proc. civ. (respectiv art. 712 NCCP), ce reglementează întoarcerea executării, neputându-se reține că ar fi vorba de o executare benevolă a obligației, ci de o executare în temeiul unei hotărâri judecătorești cu caracter executoriu, făcută în vederea asigurării respectării hotărârilor judecătorești.

Când cel în folosul căruia curge prescripția recunoaște obligația care-i incumbă și implicit dreptul celeilalte părți printr-un act care îmbracă forma scrisă (fără a avea relevanță dacă înscrisul este sub semnătură privată sau autentic), fie pe cale judiciară, fie pe cale extrajudiciară, operează prezumția renunțării tacite la prescripție, cu condiția ca aceasta să fie neîndoielnică, iar cel care face recunoașterea să nu fie o persoană lipsită de capacitatea de a înstrăina sau de a se obliga.

O asemenea renunțare este incidentă, chiar dacă debitorul nu cunoștea că termenul de prescripție era împlinit.

În privința renunțării devin incidente prevederile art. 2507 - 2512 NCC.

De asemenea, este valabilă și constituie prezumție de renunțare tacită la prescripție și împrejurarea constituirii de garanții în folosul titularului dreptului a cărui acțiune este prescriptibilă, chiar dacă cel ce constituie garanția cunoștea că termenul de prescripție era deja împlinit la momentul constituirii garanției.

Secțiunea a 5-a. Renunțarea la prescripția extinctivă

13. Natură juridică. Obiectul renunțării. Posibilitatea renunțării la prescripție, respectiv la așa-numita „prescripție câștigată”, adică la însuși dreptul de a invoca prescripția extinctivă, este reglementată de noul Cod civil similar vechii reglementări din art. 1838-1840 C. civ. 1864. Suplimentar, art. 2507 NCC statuează în sensul că renunțarea poate privi fie prescripția împlinită, fie numai beneficiul termenului scurs, însă ele nu se confundă, chiar dacă produc aceleași efecte – începerea unei prescripții de același fel. Aceasta întrucât renunțarea la prescripția împlinită presupune renunțarea la dreptul de a invoca prescripția, care poate fi opus și de alte persoane interesate (art. 2514 NCC), în timp ce renunțarea la beneficiul termenului scurs presupune aplicarea regulilor de la întreruperea prescripției prin recunoașterea dreptului^[1].

^[1] M. Nicolae, *Tratat...*, p. 1160.

Ca natură juridică, renunțarea la prescripția extinctivă împlinită este un act juridic unilateral, consensual, neutru, pur și simplu (neafectat de modalități), abdicativ (constând în stingerea, prin renunțare, a dreptului de a invoca prescripția)^[1].

Renunțarea la prescripția extinctivă poate interveni numai după ce aceasta a început să curgă. Prin urmare, atât timp cât ea nu a început să curgă, nu poate avea loc renunțarea. O asemenea renunțare ar constitui declararea ca imprescriptibilă a unei acțiuni care, potrivit legii, este prescriptibilă, ceea ce ar contraveni reglementării legale a prescripției. Ca atare, renunțarea la prescripție presupune renunțarea la un drept câștigat deja.

După începerea curgerii prescripției, renunțarea la prescripție poate interveni oricând, între momentul începerii curgerii și momentul împlinirii ei (când se renunță la beneficiul termenului scurs; este vorba de prescripții începute, dar neîmplinite) sau chiar după împlinirea termenului, când deja prescripția s-a împlinit.

14. Felurile renunțării. Renunțarea la prescripție poate avea loc expres sau tacit, potrivit dispozițiilor art. 2508 alin. (1) NCC.

Renunțarea este expresă atunci când cel interesat să invoce prescripția declară verbal sau în scris că înțelege să renunțe la beneficiul prescripției, fără a avea relevanță dacă acesta se obligă sau nu să execute în final obligația care îi revine.

Renunțarea este tacită atunci când ea rezultă din manifestări neechivoce. Totodată, renunțarea tacită trebuie să fie neîndoielnică, în sensul că nu trebuie să existe nici cel mai mic dubiu în privința voinței celui în favoarea căruia curge prescripția.

Voința de a renunța trebuie să fie liber exprimată, să fie făcută cu intenția de a renunța la prescripția dobândită și să provină de la o persoană cu deplină capacitate de exercițiu.

Renunțarea tacită trebuie să rezulte dintr-un fapt ce presupune delăsarea dreptului câștigat, cum ar fi plata totală sau parțială a datoriei, a dobânzilor sau a penalităților, propunerea încheierii unei tranzacții, constituirea de garanții reale în beneficiul creditorului, neinvocarea prescripției în fața instanței de judecată.

Tot astfel, plata de către debitor a unei părți din datoria prescrisă înseamnă renunțare la prescripție și pentru restul datoriei, afară de cazul când el declară că recunoaște datoria numai la ceea ce a plătit.

^[1] M. Nicolae, *Tratat...*, p. 682.

Când debitorul plătește dobânzile sau ratele unei datorii sau rente stinse prin prescripție, înseamnă că renunță la prescripție pentru capital sau rentă^[1].

Renunțarea tacită la prescripție poate rezulta și din acte de procedură făcute de partea care poate invoca prescripția. Este vorba de un act de dispoziție, respectiv de o achiesare a părâtului debitor la pretenția reclamantului creditor. De asemenea, renunțarea tacită la prescripție poate rezulta din ofertele reale făcute de debitor^[2].

Nu constituie renunțare la prescripție invocarea excepției nulității sau a excepției de plată, solicitarea executării unei obligații rezultând dintr-un contract sinalagmatic, în privința obligației corelative^[3].

Din coroborarea dispozițiilor art. 2507 NCC, conform cărora nu se poate renunța la prescripție cât timp nu a început să curgă, cu prevederile art. 2508 alin. (1) NCC, rezultă că odată ce s-a împlinit prescripția, nu operează de drept stingerea dreptului a cărui acțiune este supusă prescripției extinctive, ci beneficiarul prescripției împlinite are doar recunoscut dreptul de a invoca beneficiul prescripției extinctive, drept potestativ născut *ex lege*, la data împlinirii termenului de prescripție^[4].

15. Persoanele care pot renunța la prescripție. Poate renunța la prescripție numai persoana în folosul căreia aceasta curge, adică persoana împotriva căreia acțiunea poate fi introdusă, căreia i se cere capacitate deplină de exercițiu, capacitate ce permite unei persoane să încheie acte de înstrăinare, să își asume obligații.

Prin urmare, persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate face acte de renunțare. Este cazul minorilor (necăsătoriți sau neemancipați) și al persoanelor puse sub interdicție judecătorească.

În legătură cu posibilitatea reprezentantului unui incapabil de a renunța la prescripție, în doctrină au fost exprimate mai multe opinii. Astfel, într-o opinie, s-a considerat că reprezentantul unui incapabil poate renunța la prescripția dobândită, cu îndeplinirea formelor prevăzute de lege pentru înstrăinarea dreptului care a fost dobândit prin

^[1] C. Hamangiu, N. Georgean, Codul civil adnotat, vol. IX, Ed. Librăriei Universale, București, 1934, p. 458.

^[2] C. Hamangiu, N. Georgean, op. cit., vol. IX, p. 458.

^[3] D. Alexandresco, Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român, tom. XI, Atelierele Grafice Soccec&Co Societate anonimă, 1915, p. 62.

^[4] M. Nicolae, *Tratat...*, p. 674.

prescripție. Într-o altă opinie, reprezentantul și administratorul averii unui incapabil nu pot renunța la prescripție, iar într-o a treia opinie, s-a arătat că reprezentantul unui incapabil nu poate renunța gratuit la o prescripție îndeplinită, însă poate renunța oneros, îndeplinind formalitățile cerute pentru înstrăinarea, constituirea unei obligații sau pentru tranzacție^[1].

În reglementarea actuală, potrivit art. 41 alin. (2) NCC, „actele juridice ale minorului cu capacitate de exercițiu restrânsă se încheie de către acesta, cu încuviințarea părinților sau, după caz, a tutorelui, iar în cazurile prevăzute de lege, și cu autorizarea instanței de tutelă. Încuviințarea sau autorizarea poate fi dată, cel mai târziu, în momentul încheierii actului”. Potrivit art. 43 alin. (2) teza întâi NCC, „pentru cei care nu au capacitate de exercițiu, actele juridice se încheie, în numele acestora, de reprezentanții lor legali, în condițiile prevăzute de lege”. Conform art. 144 alin. (2) NCC, „tutorele nu poate, fără avizul consiliului de familie și autorizarea instanței de tutelă, să facă acte de înstrăinare, împărțeală, ipotecare ori de grevare cu alte sarcini reale a bunurilor minorului, să renunțe la drepturile patrimoniale ale acestuia, precum și să încheie în mod valabil orice alte acte ce depășesc dreptul de administrare”.

16. Efectele renunțării la prescripție. Prin cele două alineate ale art. 2510 NCC se face distincție între prescripția împlinită și prescripția începută, dar neîmplinită.

Dacă termenul de prescripție a început să curgă, efectele renunțării diferă în funcție de momentul la care intervine. Astfel, dacă renunțarea are loc înainte de împlinirea termenului, efectul se produce doar asupra termenului scurs până la acel moment. Dimpotrivă, dacă renunțarea intervine după împlinirea termenului, efectul se produce integralității acestuia^[2].

În cazul prescripției împlinite, efectul renunțării îl constituie încetarea curgerii unui nou termen al prescripției de aceeași durată.

În ipoteza prescripției neîmplinite, când partea în favoarea căreia curge prescripția renunță la termenul care s-a scurs din durata totală a prescripției, din momentul renunțării începe să curgă un nou termen de prescripție de aceeași durată, intervalul inițial scurs nefiind luat în calculul termenului total al prescripției.

[1] C. Hamangiu, N. Georgean, op. cit., vol. IX, p. 458-459.

[2] H. Țiț, op. cit., p. 936.

Întrucât, după împlinirea termenului de prescripție, subzistă dreptul subiectiv și acțiunea, renunțarea nu are ca efect renașterea acestora, ci, pur și simplu, prin renunțare, renunțătorul pierde dreptul sau facultatea de a opune prescripția în contra reclamației judiciare (sau extrajudiciare) a titularului dreptului la acțiune^[1].

17. Întinderea renunțării la prescripție. Renunțarea are caracter personal, ea produce efecte numai în privința celui care și-a manifestat voința în acest sens, expres sau tacit. Acesta pierde dreptul de a mai opune prescripția extingtivă.

Renunțarea nu se poate invoca împotriva codebitorilor solidari sau codebitorilor unei obligații indivizibile ori împotriva fideiusorilor, persoane care se pot prevala de prescripție. Ca atare, dacă prescripția curge în favoarea mai multor persoane, dintre care numai una renunță la beneficiul prescripției, renunțarea operează numai în favoarea renunțătorului, în beneficiul celorlalte persoane continuând să curgă prescripția.

Așadar, renunțarea are caracter relativ, ea fiind opozabilă doar autorului și moștenitorilor săi, neputând fi opusă altor persoane.

Renunțarea care provine de la debitorul principal are efect numai în privința acestuia, nu și a fideiusorului.

De asemenea, în cazul obligațiilor solidare, renunțarea ce provine de la unul din codebitorii solidari nu poate fi opusă celorlalți codebitori solidari. Situația este identică și în cazul obligațiilor indivizibile.

Actul juridic al renunțării poate fi atacat în justiție de creditorii debitorului renunțător, pe calea acțiunii pauliene, dacă renunțarea s-a realizat în fraudă drepturilor lor.

Secțiunea a 6-a. Invocarea prescripției extingtive

18. Cine poate invoca prescripția. Persoana în folosul căreia curge prescripția. Persoanele interesate. Prescripția extingtivă nu operează de drept, ci doar la cererea persoanei interesate. Ca atare, prescripția nu constituie o sancțiune legală sau judiciară, ci una voluntară, aceasta putând fi invocată numai de cel interesat^[2].

Prescripția poate fi invocată numai de persoana în beneficiul căreia curge, potrivit art. 2512 alin. (1) NCC, adică de persoana împotriva

^[1] *M. Nicolae*, *Tratat...*, p. 684.

^[2] *Idem*, p. 675.

căreia poate fi introdusă acțiunea (debitorul, terțul detentor al unui imobil ipotecat).

Această dispoziție trebuie coroborată cu prevederile art. 2514 NCC, conform cărora în sfera persoanelor care pot invoca prescripția intră și: codebitorii unei obligații solidare sau indivizibile, fideiusorii, creditorii celui interesat, orice altă persoană interesată.

Prescripția poate fi invocată fie personal de cel în folosul căruia curge ori de persoanele interesate prevăzute de art. 2514 NCC, fie prin reprezentant.

Pentru invocarea prescripției, cel interesat nu trebuie să prezinte vreun titlu contrar și nici nu este obligatoriu ca acesta să fie de bună-credință, astfel încât prescripția se poate invoca și de debitorul de rea-credință. Aceasta întrucât prin prescripție se sancționează lipsa de acțiune, pasivitatea titularului, neglijența, delăsarea sa.

Persoanele prevăzute de art. 2514 NCC pot invoca prescripția, chiar dacă debitorul nu a invocat-o din propria neglijență sau chiar dacă acesta a renunțat la invocarea prescripției.

Astfel, dacă debitorul nu invocă prescripția, creditorul are la îndemână acțiunea oblică prin intermediul căreia să invoce prescripția. O asemenea acțiune oblică poate îmbrăca forma cererii de intervenție în interesul părâtului, care poate fi formulată, conform art. 51 C. proc. civ., chiar în fața instanței de recurs [potrivit art. 62 alin. (2) NCPC, intervenția accesorie poate fi făcută până la închiderea dezbaterilor, în tot cursul judecății, chiar și în căile extraordinare de atac].

Dacă debitorul renunță la prescripție, creditorul are la îndemână acțiunea pauliană, în cadrul căreia nu este necesară dovedirea fraudei, întrucât este vorba de o renunțare cu titlu gratuit, fiind suficientă dovada prejudiciului suferit de creditor. Acțiunea pauliană poate îmbrăca forma cererii de intervenție în interes propriu, creditorul solicitând desființarea actului de renunțare la prescripție, pentru ca ulterior să invoce prescripția pe calea acțiunii oblice^[1].

19. Prescripția nu poate fi invocată din oficiu de instanța de judecată. În nicio situație, deci inclusiv când invocarea prescripției ar fi în beneficiul statului sau al unităților administrativ-teritoriale, prescripția nu poate fi invocată din oficiu de instanța de judecată. Prin urmare, dacă cel interesat nu invocă prescripția, instanța de judecată nu o va putea invoca din oficiu, astfel că va trebui să soluționeze pretențiile

^[1] H. Țiț, op. cit., p. 944.

pe fondul dreptului, ca și când dreptul la acțiune nu ar fi fost prescris. Instanța de judecată nu poate nici să o pună în discuția părților, în baza rolului său activ consacrat de Codul de procedură civilă, atât timp cât este vorba despre o excepție de ordine privată, și nu publică.

În ipoteza prescripțiilor începute sub imperiul Decretului nr. 167/1958, neîmplinite la data intrării în vigoare a noului Cod civil, cărora le sunt aplicabile, sub toate aspectele, prevederile actului normativ sub care au începută să curgă, adică Decretul nr. 167/1958, instanța poate invoca din oficiu prescripția. Trebuie avute în vedere nu numai dispozițiile art. 6 alin. (4) NCC, ci și prevederile art. 223 din Legea nr. 71/2011, conform cărora dacă prin Legea nr. 71/2011 nu se prevede altfel, procesele și cererile în materie civilă sau comercială în curs de soluționare la data intrării în vigoare a noului Cod civil se soluționează de către instanțele legal investite, în conformitate cu dispozițiile legale, materiale și procedurale în vigoare la data când acestea au fost pornite.

20. Momentul până la care se poate invoca prescripția. Prescripția nu poate fi invocată oricând, ci numai într-un anumit termen. Astfel, conform art. 2513 NCC, ea poate fi invocată în primă instanță, prin întâmpinare sau cel târziu până la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate. Prin urmare, sunt reglementate două momente până la care poate fi invocată prescripția *în fața primei instanțe*:

- odată cu depunerea întâmpinării;
- până la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate, în situația în care prescripția nu a fost invocată prin întâmpinare.

Astfel, termenul limită până la care partea interesată (debitorul) poate invoca prescripția este primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate.

În caz de casare, prescripția se poate invoca în fața instanței de trimitere, dacă nu s-a renunțat la ea^[1], atunci când casarea cu trimitere are loc pentru nelegala citare a pârâtului^[2].

În situația invocării prescripției de creditor, excepția se invocă pe calea acțiunii oblice formulate, adică pe calea cererii de intervenție depuse până la închiderea dezbaterilor în fața instanței de fond. Cum citarea creditorului în calitate de intervenient intervine numai după formularea cererii de intervenție, este îndeplinită cerința legii (art. 2513

[1] C. Hamangiu, N. Georgean, op. cit., vol. IX, p. 458-459.

[2] H. Țiț, op. cit., p. 942.

NCC) de invocare a prescripției până cel târziu la primul termen de judecată la care creditorul este legal citat.

Sanctiunea neinvocării înăuntrul termenului limită este *decăderea* părții din dreptul de a mai invoca prescripția, cu consecința analizării pretențiilor îndreptate împotriva sa ca și cum acțiunea s-ar fi promovat în termenul de prescripție prevăzut de lege.

Rezultă, așadar, că prescripția nu se poate invoca în apel sau recurs și nici la fondul cauzei după trecerea primului termen de judecată la care părțile au fost citate legal.

21. Mijloacele procedurale prin care se invocă prescripția. Prescripția dreptului la acțiune poate fi invocată pe cale de excepție, de apărare, formulată de persoana în favoarea căreia curge prescripția sau pe cale principală, a acțiunii în constatare. Invocarea prescripției extinctive pe cale de excepție obligă instanța să pună excepția în dezbaterea contradictorie a părților. Dacă excepția este întemeiată, instanța se pronunță printr-o hotărâre de respingere a acțiunii. Dacă excepția nu este întemeiată, instanța respinge excepția, prin încheiere motivată. Împotriva încheierii de respingere a excepției se poate exercita, după caz, apel sau recurs, dar numai odată cu fondul cauzei^[1].

Excepția prescripției se invocă de persoana interesată, în condițiile art. 2513 NCC, mai sus prezentate.

Prescripția extincțivă poate fi invocată pe cale principală, respectiv pe calea unei acțiuni în constatare, ori de câte ori subzistă interesul clarificării, pe cale judecătorească, a unei situații juridice incerte^[2].

Totodată, în procedura executării silite, prescripția dreptului de a cere executarea silită poate fi invocată pe calea contestației la executare.

Secțiunea a 7-a. Alte reguli aplicabile prescripției extinctive ca instituție juridică de ordine privată

22. Caracterul de instituție juridică de ordine privată al prescripției.

În reglementarea noului Cod civil, prescripția extincțivă nu mai este o instituție juridică de ordine publică (așa cum era în perioada de incidență a Decretului nr. 167/1958), ci una de ordine privată. Normele care reglementează prescripția nu mai sunt norme imperative, ci dispozitive.

^[1] I. Leș, *Sanctiunile procedurale în materie civilă*, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 298-299.

^[2] M. Nicolae, *Tratat...*, p. 680.

Începând cu 1 octombrie 2011 s-a revenit la reglementarea Codului civil din 1864 (anterioară adoptării Decretului nr. 167/1958), care, la art. 1841, prevedea că „în materie civilă, judecătorii nu pot aplica prescripția dacă cel interesat nu va fi invocat acest mijloc”, cel interesat având posibilitatea să renunțe expres sau tacit la beneficiul dreptului câștigat, conform art. 1839 C. civ. 1864.

Odată cu intrarea în vigoare a Decretului nr. 167/1958, la data de 21 aprilie 1958^[1] și până la abrogarea sa prin art. 230 lit. p) din Legea nr. 71/2011, începând cu 1 octombrie 2011, normele care reglementau prescripția aveau caracter imperativ, prescripția extingtivă fiind o instituție de ordine publică, astfel că sub imperiul acestei reglementări nu se putea deroga prin convenție de la normele referitoare la prescripție (nu se puteau stabili prin convenție alte termene de prescripție, nu se puteau declara prescriptibile anumite acțiuni imprescriptibile și invers, nu se putea modifica momentul începerii curgerii termenului de prescripție, nu se puteau înlătura cauzele legale de suspendare sau de întrerupere a cursului prescripției), iar instanța de judecată putea și era chiar obligată să invoce din oficiu prescripția, oricând, chiar și în calea de atac a recursului^[2].

De la data intrării în vigoare a Decretului nr. 167/1958, acest act normativ a devenit legea de bază în materia prescripției extingtive, prevederile Codului civil referitoare la prescripție continuând să se aplice numai în măsura în care nu contraveneau prevederilor decretului sau nu cuprindeau reglementări incompatibile cu dispozițiile acestui decret.

Fiind un act normativ de principiu în materia prescripției, prevederile Decretului nr. 167/1958 s-au aplicat atât în privința acțiunilor având un obiect patrimonial, cât și celor având un obiect nepatrimonial și, în general, oricărui drept subiectiv supus prescripției extingtive.

^[1] Potrivit art. 26 al decretului, de la data intrării sale în vigoare s-a abrogat orice dispoziție legală contrară decretului, în afară de cele care stabilesc un termen de prescripție mai scurt decât cel prevăzut de decret.

^[2] În doctrină s-a criticat interpretarea dată art. 18 din Decretul nr. 167/1958 în sensul instituirii obligației instanței de judecată de a aplica prescripția, chiar dacă părțile se opun. S-a afirmat că sintagma folosită de art. 18, de cercetare a prescrierii dreptului la acțiune, nu poate însemna obligativitatea aplicării acesteia, ci doar obligativitatea instanței de a verifica, de a face un simplu examen pentru a stabili dacă dreptul la acțiune este sau nu prescis, urmând ca, în caz afirmativ, instanța să pună acest aspect în discuția părților, fără a aplica prescripția dacă partea interesată se opune. A se vedea, în acest sens, *I. Reghini, Șt. Diaconescu, P. Vasilescu, op. cit., p. 630; M. Nicolae, Tratat...., p. 229-230.*